

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 10 K,
za dijake 6 K.

Uredništvo in upravništvo: Pred Škofijsko št. 12, 1. nadstr.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

2. Slovesna in peta črna sv. maša.

Črne imenujemo one maše, ki se opravljajo v črni obleki za mrtve. Imenujemo jih tudi „Requiem“, ker se s to latinsko besedo pričenjajo. Sicer se lahko vsaka sveta maša daruje za umrle; vendar sv. Cerkev dovoljuje, da se v nekaterih dneh sme opravljati sv. maša v črni barvi s posebnimi molitvami za dušni pokoj vernih duš.

Pri takih črnih mašah vlada večja preprostost v obredih kakor sicer. Karkoli spominja na veselje (n. pr. Gloria), odpade. Po predpisih škofovskega ceremonijala naj bi pri črnih mašah oltar ne imel nobenega drugega lepotečja, kakor samo sv. razpelo in šest svečnikov s svečami iz navadnega, rumenega voska. Prezbiterij in oltarne stopnjice naj bi bile odgrnjene in nikakor s preprogami pokrite. Incenzacija pri introitu in evangeliju se opusti; pri darovanju pa se pokadi samo kruh in kelih z vinom, oltar in celebrant.

Tudi črna maša se pogostoma poje in sicer ali kot slovesna z leviti, ali pa samo kot peta brez levitov. Veliko predpravico ima slovesna, oziroma peta črna maša zlasti na dan pogreba, tretji, sedmi in trideseti dan ter dan obletnice. V misalu so sicer štirje obrazci za črne maše, toda pevsko besedilo je pri vseh enako.

Posamezni spevi pri črni maši, ki se nikdar ne izpreminjajo, so: introit, kyrie, graduale, trakt, sekvenca, ofertorij, sanctus, benedictus, agnus in komunija.

Tudi glasba naj pri črni maši razodeva večjo preprostost in značaj žalosti. Zato je predpisano, da se oracije, prefacija in „Pater noster“ pojó v ferialnem tonu, najprimerneje v nekoliko nižji legi. [Primerno je tudi, da se rezponzoriji pri črni maši pojó enoglasno in brez spremljevanja; pojó naj se pa res na ferialni način.

Orglje naj pri črni maši služijo samo za spremljevanje petja, ne pa za medigre. Nova izdaja „Caeremoniale Episcoporum“ prepoveduje rabo orgelj pri oficiju za mrtve, dovoljuje pa orgljanje pri črnih mašah, vendar samo za spremljevanje petja; kadar pa utihne petje, morajo utihniti tudi

orglje („silent organa, cum silet cantus“). Popolnoma v istem zmislu je na vprašanje nekega škofa odgovoril tudi zbor za sv. obrede 16. decembra 1909 (4243, 5)¹⁾.

Ker se črne maše pojó zelo pogostoma, je pač želeti, da je pomen pevskega besedila znan organistu in pevskeemu zboru. Zato hočemo tu navesti latinsko besedilo s slovenskim prevodom vseh onih spevov, o katerih se ni že prej obravnavalo.

a) Introit.

Réquiem aetérnam dona eis,
Domine: et lux perpetua líceat eis.

Ps. 64. Te decet hymnus, Deus,
in Sion, et tibi reddetúr votum in
Jerúsalem: exáudi oratiónem meam,
ad te omnis caro véniet.

Večni pokoj podari jim, o Gos-
pod: in večna luč naj jim sveti.

Tebi se spodobi hvalna pesem,
o Bog, na Sionu, in tebi bo izpol-
njena obljuba v Jeruzalemu: usliši
mojo molitev, (saj) k tebi naj pride
vse meso.

Na to se ponovi „Requiem aeternam“. V znamenje žalosti introit nima „Gloria Patri“. Sv. Cerkev prosí svojim trpečim otrokom pred vsem večnega miru v naročju božjem in večne luči v nebeški slavi. Psalmova vrstica pa prihaja iz ust vernih duš samih; izraža namreč njihovo hrepenenje, da bi že skoro mogle v nebeškem Sionu peti Gospodu hvalno pesem in do cela izpolniti obljubo, ki so jo storile že takoj v začetku zemeljskega potovanja pri sv. krstu, katero pa bodo mogle popolnoma izpolniti še le v nebeškem Jeruzalemu. Prošnjo, da bi Gospod sprejel verne duše v kraljestvo večnega miru, bo tem rajši uslišal, ker vse meso, vse človeštvo je poklicano, da pride k Njemu, saj Bog hoče, da bi bili zveličani vsi ljudje.

b) Graduale.

Réquiem aetérnam dona eis,
Dómine: et lux perpétua líceat eis.

Ps. 111. In memória aetérna
erit justus: ab auditióne mala non
timébit.

Večni pokoj podari jim, o Gos-
pod: in večna luč naj jim sveti.

V večnem spominu bo pravični:
hudega oznanila se ne bo bal.

c) Trakt.

Absólve, Dómine, animas óm-
nium fidélium defunctórum ab omni
vínculo delictórum.

V. Et grátia tua illis succurrénte
mereántur evádere judícium ultiónis.

V. Et lucis aetérnae beatitúdine
pérfrui.

Odreši, o Gospod, duše vseh
vernih mrtvih od vsake vezi pregreh.

In s tem, da jim tvoja milost
pride na pomoč, naj ubeže sodbi
maščevanja.

In večne luči blaženost naj
užívajo.

¹⁾ Neki starejši odlok z dne 31. marca 1629 dopušča medigre tudi pri petih črnih mašah, ako je sicer orgljanje bolj otožnega in žalosti primerneega značaja. Opiraje se na ta odlok mení Mitterer, da bi bile medigre pri črnih mašah tudi še dandanes dovoljene tamkaj, kjer bi obstajala taka navada. Toda to ne drži, ker dotični odlok ni sprejet v novo oficijelno izdajo odlokov in se zato ne moremo več nanj sklicevati.

V gradualu ponavlja sv. Cerkev isto prošnjo, kakor v introitu, da bi namreč Gospod podelil vernim dušam nebeški mir in luč večne slave. In Gospod bo gotovo rad uslišal to prošnjo, saj so verne duše nekdam na zemlji živele pravično in bogaboječe ali so se vsaj v milosti božji preselile na oni svet; pravični pa bo v večnem spominu in ni se mu treba bati, da bi zaslišal iz ust božjega Sodnika hudo oznanilo pogubljenja.

V traktu pa prosi sv. Cerkev, naj bi Gospod razrešil še zadnje vezi, ki zadržujejo uboge duše v kraju očiščevanja. In ker si jih sv. Cerkev predstavlja v trenutku njihove ločitve iz tega sveta, jim prosi milostne sodbe, da bi mogle uživati večno blaženost v nebesih. (Dalje prih.)

Liturgične knjige.

Vinko Lovšin.

Ko se je preteklega leta na razvalinah stare Avstrije porodila kakor Feniks mlada Jugoslavija, so se slovenski in hrvaški cerkveni knezi takoj sestali, da se pogovore o bogoslužju v novi državi. Pritegnili so k temu razgovoru razne strokovnjake in se odločili, da zaprosijo Rim za slovansko bogoslužje, kakor je bilo že nekdam vpeljano v naših krajih v času sv. Cirila in Metoda. Odgovora iz Rima danes še nimamo.

Za staroslovensko bogoslužje se zavzemajo tudi druge narodnosti, Angleži in Francozi. Upati smemo, da bo Rim to dovolil, posebno, ker je že v nekaterih krajih Jugoslavije v rabi, a najbolj pa zaradi zbližanja s pravoslavnimi brati.

Pisalo se je že mnogo o tem v slovenskih in hrvaških listih. Zediniti se ne morejo učenjaki glede pisave. Tako n. pr. se zavzema dr. Grivec v „Slovenu“ za cirilico, Rudolf Strohal priporoča v listu „sv. Cecilija“ bolj latinico, drugi pa zopet, kakor piše dr. Binički v sv. Ceciliji XIII št. 3. str. 73 nasl., so za glagolico. Za katero izmed teh se bodo odločili, še ni gotovo. Za vsako pisavo je nekaj razlogov za, nekaj proti. Eni bodo morali popustiti, ker navsezadnje pridejo le preveč osebna naziranja na površje. Marsikdo bo zagovarjal to in ono radi zgodovinske vrednosti, drugi in mislim večina bo pa za tisto, kar je najlažje in najbolj praktično. Izdati bo gotovo treba misale ljudi v latinici poleg morebitnih cirilskih ali glagolskih, zaradi ljudstva. Ljudstvu je treba dati misal v roke, da bo moglo komunicirati z darujočim duhovnikom, saj ravno zaradi ljudstva se vpeljuje in prosi slovansko bogoslužje.

Pa pustimo misal. Kaj bo pa z drugimi liturgičnimi knjigami, posebno onimi, ki jih morajo rabiti pevci? Izdati bo treba gradual, vesperal, antifonal in razne druge oficije.

V teh knjigah bo gotovo morala biti latinica, zaradi pevcev. V roke jih bodo dobili mnogokrat preprosti pevci, ki bodo morali peti iz njih. Toda kako naj poje oz. bere cirilico ali še težje glagolico, ko se je niti učil ni, ali tudi če bi se jo bil kdaj učil, jo je že zdavnaj pozabil. Preveč bi torej zahtevali, ako bi vpeljali imenovane liturgične knjige v cirilici ali

glagolici, mesto v latinici. Gotovo temu nihče ne ugovarja, saj praktično se to že tako ali tako izvršuje, ko izdajajo skladatelji n. pr. staroslovenske slovesne maše v latinici.

Drugo vprašanje zopet je koral. Ali bomo ohranili tradicionalni gregorijanski koral, ali staroslovenski koral? Za marsikoga bi bil lažji in lepši tradicionalni koral. Tudi mnogo bolj praktično bi bilo, ker ga že znamo. Toda ker je že liturgični jezik staroslovenski, ali bolje kakor trde nekateri starohrvaški (dr. Binički), potem naj bo tudi liturgično petje staroslovensko. Vprašanje je le, ako ti staroslovenski spevi eksistirajo. Morda jih bo težko dobiti za vse prilike in slovesnosti celega leta. Morda je preveč pravoslavnega duha v teh spevih, ker katoličanov je bilo malo, ki so rabili te liturgične speve in so gotovo že iz prejšnjih ojníc prestopili drugam in tako ni liturgično petje ostalo več pristno staroslovensko, marveč ima že več „faz potujčevanja“ po pravoslavnih spevih; saj še jezik ni več isti, ki je bil vendar vsak dan v rabi, kaj šele petje, katerega se tako rado kaj prime in ga spretni.

Tudi glede tega torej se bo treba odločiti, in strokovnjaki bodo morali vestno in pravično nastopiti. Upajmo, da se te zadeve kmalu razjasne in ugodno rešijo.

Ljudsko petje po ljubljanskih cerkvah.

Referat. (Dr. Franc Kimovec).

Težavna naloga je poročati o tem predmetu, če ga vzamem s pozitivne plati, če si stavim vprašanje, kje in koliko je ljudskega petja po ljubljanskih cerkvah; veliko lažje je, če se vprašanje zasuče: kje in koliko ga po ljubljanskih cerkvah ni.

Da moremo na to vprašanje sploh čisto določno odgovoriti, moramo najprej imeti dobro in jasno opredeljen pojem „ljudskega petja“.

Beseda sama nam pojem razjasni. Ljudsko petje je petje, ki ga poje ljudstvo: moški, ženske, stari, mladi, izobraženi pevci in neizobraženi, z eno besedo vsa zbrana množica, vsa cerkev, ne pa le nekateri posebni odbrani pevci, recimo zbor, bodisi da je ta zbor postavljen na kor, bodisi da se postavi v cerkev, kakor n. pr. v Šenklavžu zjutraj pri maši z blagoslovom ali zvečer pri litanijah, ko nekaj žensk-neukih nekako oficialno poje in se jim včasih še par drugih žensk semtertje tudi kak sramežljivi možak neoficialno pridruži.

Marsikdaj se temu pojmu „ljudsko petje“ pridružuje še pojem: petje v domačem jeziku, kar pa ni potrebno in tudi resnično ni, saj prvotni pojem preveč omejuje; kajti ljudsko petje, splošno petje po celi cerkvi je mogoče tudi v ljudstvu tujem, neznanem liturgičnem jeziku.

Ljudskega petja bodisi v narodnem bodisi v liturgičnem jeziku pri nas v Ljubljani lahko rečemo ni, oziroma če bi se kdo nad to kategorično negacijo spotikal, upoštevajoč več ali manj pogumne poizkuse žensk in prav redkih možakov pri kakem blagoslovu ali pri kakih petih litanijah in pa pri zahvalni

pesmi — ki sem jo edino slišal res v precej polnem rekel bi skoro mogočnem ljudskem petju pred leti v stolnici — ga pri nas v Ljubljani ni slučaja, da bi komu le iz daleka na misel prišlo v cerkvi peti. V stolnici je svojčas prof. Foerster nalašč naučil nekatera korajžna dekleta litanije in Tantum ergo, jih razpostavil po cerkvi na razna mesta, pa ni šlo; ostali verniki se niso vneli, da bi res s polnim glasom in navdušenjem peli.

In drugod po Ljubljani ni prida ali nič boljše; pri kakih litanijah al Sveto pri blagoslovu par žensk malo pomaga; a teh gotovo ne moremo imenovati ljudstvo in njih petja gotovo ne ljudskega petja. Najbolj še poje ljudstvo pete litanije pri frančiškanih in pri sv. Petru, zadnji čas tudi v stolnici v majniku.

Misliti bi se dalo, da morebiti šola goji ljudsko petje vsaj za svojo lastno službo božjo, toda — kolikor mi je znano — tudi pri šolskih mašah poje vedno le izbrani zbor na koru, šolarji po cerkvah stanovitno in brez izjeme molče.

Morebiti ga je pri Marijinih družbah kaj? Tu bi se še najlaže pričakovalo. Kar sem mogel sam slišati in poizvedeti, ga ni; povsod poje le zbor; vsa družba nikjer in nikoli in nobene pesmi; če posamezne poizkušajo malo prilagati, tega še ne moremo imenovati ljudsko, t. j. splošno petje.

Kakor po Ljubljani, tako je po celem Kranjskem. Edino Štajerci so pri petih litanijah prav vsi peli, tudi moški, kadar so prišli na Bled na božjo pot. To je bilo res veličastno, mogočno vsaj v preprostosti. Pri maši so se pa tudi same nekatere ženske trudile z večjim, večinoma pa z manjšim uspehom.

Tako kaže, da ljudskega cerkvenega petja Slovenci splošno skoro nič nimamo, le drobtinice in redki ostanki se dajo še zaslediti.

O glasbenem delovanju v naših izobraževalnih družtvih.

Glasba je mogočen faktor za kulturni razvoj in napredek vsakega naroda. Stara klasična kultura, grška in rimska je zahtevala od vsakega zobraženega človeka, da je v glasbi dobro izvežban. Veliki grški državnik Solon izraža celo to misel, da se po glasbi spoznava kulturni in socialni položaj naroda in države.

Tudi srednjeveška krščanska kulturna doba je pri vzgoji glasbi določila važno mesto med štirimi višjimi prostimi umetnostmi (artes liberales) v takozvanem kvadriviju.

In če si ogleđamo po najnovejši dobi, vidimo, da je glasba tudi še danes prav taka kulturna moč kot je bila nekdaj, le da se tega premalo zavedamo, vpliv in moč glasbe preziramo in glasbe pri vzgoji več tako ne upoštevamo. Čehe je pred 50. leti glasba mahoma postavila v prvo vrsto kulturnih narodov. Smetanova opera „Prodana nevesta“ ki se je pred 50. leti prvič pela ob slovesni otvoritvi „Narodnega divadla“, je šla kot ogenj z vihro po celem

svetu, vse užigala, ime češko proslavila. Če je bilo doslej ime Čeh znano svetu kot geografski pojem, se je tedaj pokazalo občudujočemu svetu kot vsega upoštevanja vreden samostojen narod na višku sodobne kulture.

Velik pomen glasbe leži v njeni naravi sami. Prvič vzbuja glasba prijetno razpoloženje duševnih zmožnosti. Pa to je najmanjša dobrina na njej. Pred vsem glasba, če je dobra, plemenita, blažilno vpliva na celega človeka z vso njegovo umsko naravo, z vsemi njenimi zmožnostmi. Glasba po psihofizični plati utešuje naše hrepenenje po uživanju lepote, naslaja naše uho z lepo formo zunanje glasbene oblike, toda glasba razsvetljuje tudi na svoj poseben, skoro nepremagljiv, nujen način naš um in s svojo žarko gorkoto ogreva naše srce za dobroto.

In še eno lastnost ima glasba, ki je nobena druga umetnost nima, da bi namreč v toliki meri tako neposredno, spontanski, skoro bi rekel nezavestno, nepremagljivo vplivala na človeško srce, na čustva in voljo kot glasba. Ni je umetnosti, ki bi vživajočega poslušalca tako prevzemala, mu čustva, ki se v njej izražajo, tako neposredno vdihovala. Ne soha, ne slika, ne beseda ne užiga srce tako v živo, na tako skrivnosten način.

Naj bo pesem še tako lepa, med narod gre le, če je zapeta. Tedaj se pa postoteri, potisočeri. In če narod napev pozabi, ali ga ne mara več peti, se z napevom vred tudi besedilo iz naroda izgubi.

In pravi ogenj ima pesem le, če je zapeta, samo zapeta te do mozga ogreje.

Naj spomnim samo na tisto strašno, hvala Bogu že minulo dobo, ko skoro niti misliti nismo smeli, kaj še le govoriti, da smo Slovenci, Jugoslovani: tedaj se je pri koncertu „Glasbene Matice“ zapela Prešernova „Zdravica“ v Premrlovi skladbi.

Kakor môra se je odvalilo z naših src, ko smo mogli prvič, čeprav le s ploskom javno dokumentirati svojo slovensko, jugoslovansko zavest. Kakor vihra, ne, kot orkan je vršalo, grmelo, bučalo priznanje, odobravanje po dvorani... Kdor je bil navzoč, tega ozračja, srca očiščujočega viharja po uničujočem, davečem zimskem mrtvilu, ki je prihajalo z mrzlega severa, ne bo tako lahko pozabil...

Iz dvajsetletne izkušnje naših izobr. društev vemo, kako važen činitelj je petje, glasba pri naših prireditvah. Brez petja so kakor mrtve, kakor delavnik ali recimo največ kot nedelja, učinkujejo oblačno, megleno; s petjem pa kot slovesen praznik, odet v blestečo solučno luč.

Zato vidimo: kje so prireditve najbolj obiskane? — Kjer lepo pojo. — Kje društva najbolj živalna? — Izvečine tam, kjer imajo najboljše zборе. Veliko ljudi prihaja k prireditvam samo zaradi lepega petja, če bi tega ne bilo, bi doma ostali.

Pevsko delovanje v naših društvih ima tudi velik pomen za napredek v glasbi sploh. Zgodovina izobr. dela nas uči, da se je produkcija slovenske glasbe zelo povzdignila po društvih. Skladbe, ki je n. pr. Foerster pred leti z glavo majoč vpraševal: „Kdo bo to pel?“ so zdaj našim zborom igrača. Skladbe, ki so se redki najboljši zbori upali nadejati, že podeželski zbori dobro izvajajo. Koliko muzikalij se je že natisnilo zaradi društev!

Ta gojitev glasbe po društvih je zlasti jako važna za napredek naše cerkvene glasbe, saj društveni zbori tudi v cerkvi sodelujejo, če že vsi člani ne, vsaj izbrani.

Hkrati je eno najuspešnejših sredstev za propagando dobrih idej, narodnostne misli. Kar završi po taki pesmi med poslušalci. Pesem je uporabljala Cerkev že pri pouku izpreobrnjenecov, pesem je zlorabila zlasti reformacija za popularizacijo svojih zmot. . .

Velikega pomena je za gojitev in ohranitev narodne pesmi, ki zelo hitro izginja. Vsaj tukaj se ohrani, tu jo ljudstvo sliši, se ogreva, jo sprejema, pač žal le bolj kot pasiven uživalec namesto kot aktiven proizvajalec.

Zato je pa treba to panogo kulturnega delovanja pri nas organizirati.

Doslej je bilo glasbeno življenje, glasbeni napredek odvisen od srečnega slučaja. Kjer je bil dober, navdušen organist, zlasti, kjer se je duhovnik zanimal, je šlo, če je sam znal in mogel ta pouk voditi in izvrševati, je bilo še najbolje. Pa je prišel drugi, se ni zanimal, ni znal, in je vse razpadlo. Pa tudi ta, ki se zanima, ki sam lahko vodi, ima s to rečjo brezprimerno več težav in dela kot s katerokoli drugo panogo našega izobraževalnega dela. Koliko zamere, koliko kujanja je treba odstraniti, napuha ukrotiti, koliko se zatajevati in napake posameznih pevcev vred prevzemati, da stvar gre. — Če se pa osnuje poseben pevski odsek, z odborom, načelnikom oz. pri ženskih pevskih odsekih, z načelnico itd., bodo ti sami skrbeli za red in disciplino, nabirali pevce, podporne člane po lastnem štatutu, svarili neredneže in nerodneže itd. Tudi pevce je treba vzgojiti, da se bodo znali sami vladati, sami odločevati. Treba je, da pridejo do spoznanja. *Nostra res agitur*. Tega mi ne delamo v korist pevovodju, duhovniku, ampak sami v svojo korist; naša zadeva je to, da moramo vse svoje sile zastaviti za njen procvit in napredek.

Seveda je treba v Ljubljani, v centru velikega zgledega zbora, ki bi se manjši društveni zbori nanj naslanjali. Gotovo nepotreben kot konkurenca kateremukoli že obstoječemu zboru, ampak kot deblo, ki bi se nanj vcepile posamezne mladike in prejemale iz njega novih življenjskih sokov.¹⁾

To naj bi bilo pevsko društvo, čegar člani izpovedujejo katoliški svetovni nazor, društvo nepolitično, ki bi pa moglo nastopati pri naših velikih, slavnostnih prireditvah. Demokratično: vsak dober pevec ima pristop, naj spada v katerokoli stanovsko kategorijo našega naroda. Seveda bi bilo treba pred vsem naše izobraženstvo za to misel zainteresirati, naše starejšine, naše izobraženo ženstvo, da bi s svojim zgledom pritegnilo naše obrtne, trgovske in delavske sloje.

Veliko pevskih zborov nekako omotično počiva, ker nima primerne glasbenega materiala, potrebnih skladb. Zato je nujno potrebno, da se v S. K. S. Z. oživotvori poseben odsek, ki bi skrbel za to, da naši zbori dobe dovolj lahkih, popularnih, toda kljub temu v glasbenem oziru dobrih skladb, da jih bo večina naših zborov zmogla. Treba bo skrbeti za pri-

¹⁾ Se je že zgodilo z ustanovitvijo Pevske zveze „Ljubljana“, ki deluje kot odsek S. K. S. Z.

merne izdaje zbirke. Družba sv. Mohorja bo sicer izdala tretji zvezek in še 4. in 5. in 6. zvezek „Pesmarice“, toda to ne bo zadostovalo. Poleg tega „Družba sv. M.“ do izdaje še ne bo tako hitro prišla; dobro bi pa bilo, če bi se mogle že prej kaj izdati. Naši zbori že leta in leta hrepene po novi hrani. Pa odbor naj bi bil tudi nekako ognjišče, žarišče vsega glasbenega dela, ki bi skrbel, da ogenj nikoli ne poide, da petje po društvih ne zaspi.

Enega vprašanja bi se še rad doteknil: naših društvenih orlovskih godeb. Dobra misel to, dasi morda godbe v celoti za mislijo daleč zaostajajo. Toda z vstrajnim delom, resno vajo se bo dalo veliko doseči, zlasti ker so to prvi začetki, vsa godbena tradicija je izginila. Tisti časi, ko je imela vsaka župnija, skoro vsaka večja vas, vsak trg in mesto svojo godbo, so žal daleč za nami. Tradicije ni, zato je bilo treba vse čisto na novo ustvariti.

Ali bi se pa ne dal tudi naraščaj vežbati? Doraščajo fantje 14. 15. 16. 17. let, ki so po splošnih tožbah danes slabši kot so bili prej dorastli. Za petje v teh letih, ko mutirajo, niso. Ali bi se ne dali navdušiti za godbo in se pripravljati? In marsikateri bi se rešil moralnega uničenja, ki se mu noga že pričinja vanj udirati.

Seveda bi bilo treba pridobiti učitelje za take fante, za vsak okoliš enega, ki bi hodil vsak teden poučevati in vaditi. Ti učitelji naj bi se enkrat sestali, pomenili, morebiti bi se v posebnem kurzu njih znanje še poglobilo. Mogoč bi bil s pomočjo godbenikov iz gledališča.

Prav tako naj bi se če mogoče priredil kurz za pevovodje po naših društvih, bodisi v zvezi z našo osrednjo pevsko zvezo, ki se naj na novo osnuje, ali, če bi se to moglo že prej zgoditi, v zvezi z enim ali z vsemi manjšimi pevske zbori ljubljanskih prosvetnih društev, da se pevovodjem teoretično razloži in praktično na zgledih pokaže, kako je mogoč uspešen ponk pri društvenih zborih.

Če se glasbeno življenje v tej smeri razvije, bo to za splošno kulturo pomenilo velik napredek, zlasti, če gledamo na etični pomen glasbe. Dobra pesem, dober narod, slaba pesem, slab narod. Da bo pesem dobra, dober narod, dobra Jugoslavija, za to naj poskrbe čuvarji trdnjave krščanske kulture.¹⁾

Klasični cerkveni koncert „Lisinskega“ v Zagrebu.

Pevsko društvo „Lisinski“ je priredilo na letošnjo veliko sredo v veliki dvorani hrv. konservatorija v Zagrebu koncert klasičnih mojstrov. Izvajali so „De profundis“ iz „Psalmi Davidis poenitentis“ od Orlanda di Lasso in od Palestrine „Impropria“, zaključek pa, oziroma glavno točko celega koncerta je tvorila Palestrinova maša »Missa papae Marcelli“.

Iz klasične dobe cerkvene glasbe izbrano je bilo izmed dobrega najboljšega, program je bila kombinacija glasbenega stvarjanja mojstra Palestrine in njegovega nič manjšega sodobnika (oba sta umrla 1594) Orlanda di Lasso. Skoraj težko sem pričakoval tega koncerta iz večih vzrokov: zani-

¹⁾ Poročal na zborovanju kršč. kulturnih društev dr. Kimovec.

malo me je predvsem, kako bo „Lisinski“ rešil svojo nalogo spričo velikih težkoč teh skladb in še posebej sem bil radoveden, če more današnji človek po teh letih grozote in strahote še reagirati na glasbo, v kateri skladatelj kot človek nikdar ne stopi v ospredje, ampak govori do nas le kot glasbenik in posrednik absolutnosti in objektivnosti, v kolikor je ista v umetnosti in v glasbi posebej mogoča.

Lassov psalm kot uvod ni vplival ugodno; tako kot je bil podan, sploh ni mogel lepo učinkovati. Ker so po vsakem verziklju odstavili in čakali nove intonacije, bila je kontinuiteta muzikalične misli pretrgana, celota neestetško razdeljena in s tem lepota uničena. Res, da te intonacije niso kar tako, pa nepremostljive bi te težkoče za zbor „Lisinskega“ morda tudi ne bile. Tako pa je zbor obvladal veliko delo, invenstiral eneržijo, ki je ostala brezplodna, kar je obžalovati.

„Improperia“ so boljše delovala, pač pa tudi zato, ker je Palestrina prozornejši v svoji arhitektoniki, zlasti v tem delu prav nič ne umetniči, ampak govori jasno, odkritosrčno in izrazito.

Znamenita in slavnoznanja je „Missa papae Marcelli“. Papež Macel II., ki še mesec dni ni sedel na stolu sv. Petra, je bil kot kardinal zavetnik in protektor Palestrine. Mojster mu je posvetil najlepšo med svojimi skladbami in tako ovekovečil njegovo ime. Pfizner nam v svoji glasbeni drami „Palestrina“, koje premijera se je vršila to sezono na Dunaju, slika in kaže simbolično nastanek te slavne skladbe: v sanjah jo pojo mojstru angeljci, razodetje mu je bila iz neba.

In brezdvomno je Palestrina velik v tej maši; nikdo mu ne more oporekati, tudi po stoletjih nas še vedno vklone, kakor je tridentinski zbor. Vendar pa to, kar deluje na nas, ni toliko sila in obilica čustva, kakor pa velike dimenzije, silovitost koncepcije. Moč je v njegovih zborih in samo, kjer vlada in prevlada te, tam nas vsužnji, kjer pa ta intenzivnost neha, pridemo na neko mrtvo točko — tak občutek vsaj sem imel jaz. Je Palestrinina glasba za blestečo katedralo in za jake zборе, ki rastejo in rastejo; imel sem vedno vtis, da bi se morale dinamične sile stopnjevati naravnost v brezmejno, potem bi bil v ekstazi vesoljnega morja tonov dosežen idealen višek, i pevci so čutili to silo, pa so pred koncem onemogli.

Palestrina vstvarja nekako analogno z velikim genijem Michelangelom na veliko, v ogromnih dimenzijah, ki nas ponižajo, da kleknemo v prah — mi mali zemljani z malenkostnimi čustvi in vsakdanjimi težnjami — napram titanu, ki podreja elemente in vsužnjava človeštvo s silo svoje volje in razuma, ne pa čustva; to slednje ni činjenica umetniškega ustvarjanja mojstra Giovannija Pierluigija, ker čustvo mu je preveč osebno, preveč človeško, pa naj se rodi iz kakršnihkoli motivov že — rodi se le v človeku, ki je mal in slaboten, navezan le na zemeljsko grudo. Palestrina pa se dvigne preko sveta malenkostnih brig, eliminira vsako naslodo in zida stavbo, katere kupola smelo tekmuje s svodi sinjega neba. Zato je skoraj iluzorno popolno izvajanje njegovih del. Kakor že omenjeno, pevski zbor bi moral razpolagati z naravnost neomejeno ekstenzivnostjo dinamične sile,

ta bi nam vzela vso voljo in osebnost posameznika in nas pritiskala k tlom v ekstazi gledanja, pravzaprav slutenja veličastva in mogočnosti, katere le skromna oznanjevalka in glasnica je prva med umetnostimi — glasba.

Nekaj takih trenutkov je bilo na koncertu, par momentov, ko sem brez moči in volje podlegel neki neznani vesoljni lepoti, ko je srce zastajalo in neko transcendentalno stanje me prevzelo. Pa to je bilo le nekaj kratov in skoraj sem bil zopet kritičen in stal na trdih in trdnih tleh. — Kakor že omenjeno, le najboljši zbori bi mogli Palestrino idealno prednašati in izvajati, zato ni niti najmanj zameriti „Lisinskemu“, da iz tega boja ni izšel vedno kot popoln zmagovalec; obvladal je težkoče, ki so velikanske, kolikor je bilo v danih razmerah mogoče, in le hvaležni mu moramo biti, da nas je vsaj na tak — čeprav ne povsem popoln — način seznanil z Palestrino in njegovo „Missa papae Marcelli“.

Prednašanje Palestrine zahteva slog sam zase in zato mu današnji pevci niso kmalo kôsi.¹⁾ Naša glasba obstoji v čuvstvu, v subjektivnem čeprav idealiziranem izrazu tega, kar čuti človeško srce, njegovih radosti in boli. Palestrinina glasba pa je absolutna, vzvišena, brez zemeljskih teženj in zato njena reprodukcija že neglede na druge tehnične težkoče neprimerno težja, hkrati pa tudi njena učinkovitost na nas v toliko manjša, v kolikor nam je danes težko ali docela nemogoče odreči se vsemu svetnemu (človeškemu) čuvstvu, (ki ga pa nikakor ni treba smatrati ravno za slabost) in objektivno stvarno premotivati n. pr. vesoljstvo in si na tak način vstvariti Palestrininim skladbam sorodno ali podobno razpoloženje. V nekem oziru nam je pa Palestrina ravno tako tuj, oziroma nedostopen, kakor je bil vladajoči smeri svoje dobe nasproten.

Pevci in pevke so čutili notranjo silo te glasbe, peli so in peli, dokler so mogli. „Kyrie“, „Gloria“ in „Credo“ so prav dobro izvršili, svršetek „Creda“ je bil še sijajen, potem so pa odpovedali, ker je vse postalo trudno. „Agnus“ je bil zame le še kaos glasov, brez vse lepote in imel sem občutek velike utrujenosti — več morda še radi tega, ker vsi glasovi samostojno postopajo in jim moramo v tem slučaju horizontalno slediti, kar je veliko težje in napornejše kakor vertikalno (pri homofoniji) potom harmoničnega sklada, kjer nam že eden ali dva tona zadostujeta, da se celega akorda zavedamo.

Na belo nedeljo je „Lisinski“ pel to mašo v zagrebški stolnici. Prostrana katedrala je bila polna vernikov in „Lisinski“ je izvršil s tem, da je napravil skladbo dostopno širšemu občinstvu, kulturno delo, ki je vredno pohvale in priznanja, kakor mora biti sploh celo stremljenje tega zbora vsakemu simpatično in je le obžalovati, da si stavi tuptatam naloge, ki mu gredo zaenkrat preko moči.

Fran Mlinar - Čigale.

¹⁾ Zanimivo je, koliko so stari mojstri pripomogli k lepoti in sočnosti skladb z visoko pisanimi tenori. Skladba dobi poseben sijaj, kar je morda le ekvivalent za zelo skromen obseg sopranov, ker so svojedobno visoke glasove peli le dečki.

Jugoslovanski konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani.

Jugoslovanski konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani, ki se ustanovi v prvih oddelkih letošnje jeseni, bo nudil v svoji popolnosti mladini umetniško izobrazbo v vseh strokah glasbe in igralske umetnosti.

V svojih oddelkih bo obsegal:

1. šolo za vse glasbene instrumente: klavir, orglje, gosli, violo, čelo, kontrabas, flavto, oboo, klarinet, fagot, rog, trobento in pozavno v 6 do 7 letnikih;

2. šolo za glasbeno teorijo, ki obsega elementarno teorijo, harmonijo, kontrapunkt in kompozicijo z njenimi pododdelki za izobrazbo kapelnikov, opernih in koncertnih dirigentov, pevovodij in glasbenih učiteljev v 6 do 7 letnikih;

3. šolo za izobrazbo v solopetju za koncert in opero v 6 letnikih;

4. operno šolo v 3 letnikih;

5. dramatično šolo v 3 letnikih.

Konservatorij naj bo kulturno svetišče glasbene, operne in dramatične umetnosti. Osamosvoji, pospešuje in z vso skrbnostjo naj goji svojo jugoslovansko glasbeno kulturo do najvišje popolnosti, ki bo mogla tekmovati s svetovnimi kulturnimi narodi.

Potreba ustanovitve jugoslovanskega konservatorija je postala nujna. Jugoslovanski narod v vseh imenih; v Srbih, Hrvatih in Slovencih ima veliko nadarjenost za petje in glasbo. To je dokazal pri vseh treh plemenih, odkar se je mogel kulturno razvijati. Talentov je bilo obilo povsodi, visokih šol za umetnost pa ne. Pri Slovencih se je v zadnjih desetletjih z delovanjem „Glasbene Matice“ izobrazilo precejšnje število talentov do uglednih umetnikov. Temelj jim je položila „Glasbena Matica“, po dovršenih „matičnih“ študijah pa so izpopolnili svojo izobrazbo na konservatorijih v Pragi, na Dunaju itd.

Potrebujemo umetnikov pianistov, vijolinistov, čelistov, solistov; konservatorično izobraženih glasbenih učiteljev za vse predmete po glasbenih šolah, gimnazijah, učiteljiščih, realkah, licejih, meščanskih šolah; v društvih pevovodij, v gledališčih kapelnikov in korepetitorjev, za koncerte koncertnih dirigentov itd. Resno delujoči konservatorij bo mogel lastne državljane izobraziti in podati svojemu narodu.

Gojitev in izobraževanje orkestralne glasbe je za obstoj in delovanje vseh opernih, gledaliških in vojaških orkestrov v celi Jugoslaviji absolutno potrebna, da ne bomo vedno navezani na import tujih državljanov. Tudi naši talenti naj se posvetijo karijeri orkestrskega glasbenika. Brez te izobrazbe ne bo mogla procvitati ne gledališka, ne simfoniška umetnost v Jugoslaviji.

Prav ista potreba se kaže glede opere. Ustanovitev operne šole je nujna potreba. „Glasbena Matica“ je v tej stroki dosegla že mnogo uspehov

(Betetto, Križaj, Rijavec, Polakova, Thalerjeva, Lovšetova, Devova), še več pa bo dosegla, če se omogoči ustanovitev popolne operne šole združene s konservatorijem. Vsa operna gledališča v Jugoslaviji so v glavnem navezana na domače operne moči.

Enako nujna, če ne večja pa je potreba ustanoviti dramatične šole. V celi državi ni niti ene sistematično urejene. Vse igralske moči so se izobraževale le avtodidaktično po poti realne prakse na gledališčih in v potujočih družbah. Ta način pa je težak in nesiguren in često uničuje eksistence. Brez lastnega konservatorija bi naši veliki talenti ostajali podrejeni. Že iz teh kratkih opazk je potreba ustanovitve konservatorija razvidna, utemeljena in nujna.

M. Hubad.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Odbor je imel 23. maja redno sejo. Razgovor se je tikal zlasti zadev društvene orgljarske šole, ki je o njih poročal vodja Premrl. Prebere pismo Zadružne Zveze v Ljubljani, ki je pripravljena za gojence orgljarske šole uvesti teoretičen in praktičen pouk o združništvu in zadružnem knjigovodstvu. Zadružna organizacija vedno bolj narašča, delo se osobito po kreditnih zadrugah vedno bolj množi. Na drugi strani pa je vojska pobrala mnogo izvežbanih sntrudnikov in je treba te vrzeli izpopolniti. Odbor je ponudbo z veseljem sprejel, to tembolj, ker je orgljarska šola že v letih pred vojno preskrbela svojim učencem nekajkrat tak poduk pri Zadružni Zvezi in ker ima pouk o zadružništvu sploh v svojem učnem načrtu in jej je mnogo na tem, da more tudi v tej toliko važni stroki usposobiti svoje učence ter s tem prispevati k zboljšanju organistovskega gmotnega položaja. Sklene se sporočiti Zadružni Zvezi tozadevno zahvalo s pripombo, naj bi se pouk o zadružništvu vršil v orgljarski šoli. Podrobni dogovor se prepusti vodstvu orgljarske šole. — Na povabilo Orlovske Zveze, naj bi učenci orgljarske šole stopili v stik z Orli, je šolsko vodstvo poskrbelo, da se je to zgodilo. Učenci so se jeli udeleževati pri Orlih fantovskih večerov oz. predavanj ter hodili k telovadbi. Odbor ta korak odobrava. — Odbor pooblasti vodjo Premrla, da gre na Bled pregledat glasbeno zapuščino 7. aprila 1917 umrlega učitelja Janeza Trojarja, ki obsega baje mnogo danes že redkih skladb starejših slovenskih skladateljev. Društvo je pripravljeno zapuščino kupiti za svojo knjižnico. — Ker je komisija za likvidacijo dež. odbora nakazala Cec. društvu podporo 2000 K, šoli pa 3000 K, predlaga vodja Premrl, naj bi odbor iz dotične svote prispeval tudi za „Cerkveni Glasbenik“ ki se je dosedaj sicer samostojno vzdrževal, a zadnji čas resnično težko izhaja, zlasti ker so mnogi naročniki glede plačevanja precej malomarni in kasni. Dalje omenja, da je Cec. društvo vsled nekega sklepa, ki ga je napravilo pri predzadnjem občnem zboru, dolžno prispevati primerno svoto organistovskemu društvu. Končno opozarja gg. odbornike, da bi bilo umestno zvišati nagrado učiteljem orgljarske šole, oz. plačevanje tako urediti, da bodo vsaj glavni učitelji dobivali času primerne nagrade. Glede

prvega in zadnjega predloga se sklene zadevo po možnosti urediti; Organistovskemu društvu se nakaže prispevek 500 K. — Za sklep šole se določi 5. julij. (Pozneje se je z ozirom na razne važne okoliščine vzel kot šolsko-zaključni dan 29. junij.) — Kanonik dr. Kimovec poroča o cerkvenem ljudskem petju.

Organistovske zadeve.

Sestanek organistov 4. junija 1919

Sestanka, ki se je vršil v orgljarski šoli v Alojzevišču, se je udeležilo okrog 30 organistov, izmed duhovnikov g. kanonik dr. Kimovec, g. glavni tajnik Jugoslovanske strokovne Zveze Komlanec in g. dr. Kržan kot zastopnik Orlovske organizacije.

Predsednik organistovskega podpornega društva Premrl pozdravi vse udeležence in pojasni namen zborovanja. Gre za resen posvet o načinih, kako bi bilo mogoče zboljšati nepovoljni gmotni položaj organistov. Poroča pred vsem o zadevnih vlogah na škofijski ordinarijat, od katerih smemo na vsak način pričakovati nekaj uspeha. Treba nam je tudi še močnejše organizacije, kot smo jo imeli do sedaj. Ta stvar pa je odvisna od nas samih, od naše dobre volje, odločnosti in solidarnosti. Organist Hafner poda v živih besedah sliko o neverjetno slabem gmotnem stanju organistov. Organisti so izvečine prepuščeni samim sebi. Skrajni čas je, da se njim v prid nekaj ukrene, sicer je boljše, da se ves stan razpusti in tudi orgljarska šola zapre. Pomoči bi morali organisti pričakovati v prvi vrsti od cerkvenih predstojnikov, a marsikateri tovariš jo zaman pričakuje. Mnogo je žal cerkvenih predstojnikov, ki organistom žal niso naklonjeni. Toda bodi kakorkoli, ali smo mar zato postali organisti in se posvetili temu stanu, da bomo z družinami vred gladu pomrli? — Organist Savinšek pripomni, da si je že marsikateri organist radi slabega gmotnega položaja moral iskati službe in kruba drugod; zgodilo se je, da je organist na ta način prešel hkrati v tabor nasprotnega političnega mišljenja, kar treba posebno obžalovati. Če bi bil organist bolje situiran, bi se kaj takega ne dogajalo. — Kanonik dr. Kimovec bodri navzoče organiste, naj se še tesneje, še krepkeje organizirajo kot so bili dosedaj. Le potom močne organizacije in smotrenega skupnega dela jim bo mogoče ustvariti boljšo bodočnost. Vsi organisti brez izjeme naj pristopijo k društvu. Predvsem morajo sami pokazati dobro voljo za izboljšanje razmer. Sodelujejo naj tudi pri raznih društvih zlasti kot tajniki in zborovodje; to jim bo prineslo izdaten postranski zaslužek in ugled. Marsikateremu organistu bi tudi poljedelstvo veliko pripomoglo k izboljšanju gmočnega položaja.

G. Komlanec, naprošen od predsednika, naj seznaní organiste z Jugoslovansko Strokovno Zvezo, in jih spravi, če mogoče, v stik z njo, poroča o ustroju te Zveze. Njeno geslo je: Pomoč gmotno ogroženim. In če je treba kakemu stanu pomagati, da se izkoplje iz slabih gmotnih razmer, so to gotovo organisti. Ker je v podpornem društvu organistov premalo članov, in je cela organizacija nekako šibka, svetuje, da pristopi društvo k omenjeni Zvezi. V tej zvezi imajo posamezniki največjo oporo in zaslombo. Zveza se poteguje

za člane, če se jim od strani predstojnikov godijo kake krivice. Tudi v slučajih, ako bi bilo treba iskati pravice pri posvetni oblasti, izposluje Zveza brezplačno zagovornika. Organistovske plače se morajo sistemizirati. Vsako sistemizirano mesto mora organistu donášati gotove dohodke, da more sebe in družino pošteno preživljati in si še za starost kaj prihraniti. Cerkev, ki ne more organista stanu primerno plačati, naj ga ne ima. Vsak organist, ki pristopi k Jugoslovanski strokovni Zvezi, naj bi isti poročal, s kolikimi dohodki bi pošteno izhajal. Sklene se, da se razpošljejo organistom vprašalne pole in pristopnice, ki naj jih izpolnjene vrnejo org. podpornemu društvu. (To se je zgodilo. Ker se je pa na vprašalnih polah vprašalo le po tem, kolik je sedaj organistov zaslužek in koliko se mu je zadnji čas plača izboljšala, prosimo, naj organisti naknadno poročajo še, koliko sploh potrebujejo za pošteno preživljanje.¹⁾ Podatke pošljejo lahko ali podp. org. društvu ali Jug. Strokovni Zvezi.) Članarino pri Strok. Zvezi naj bi plačevala cerkev. (G. kanonik dr. Kimovec je obljubil, da bo pri shodu gg. dekanov zadevo toplo priporočil). Nikakor se ne sme dopuščati, da bi bili organisti prepuščeni samim sebi. Naša organizacija mora biti solidarna in mora skrbeti za popravo krivice. Ugled organistovskega stanu se bo na podlagi močne organizacije dvignil. Glavni smoter pa je: temeljni dohodek in socialno zavarovanje.

Govor g. Komlanca je bil govoren takorekoč iz sre vseh navzočih. Takoj se je sklenilo, da se organistovsko podporno društvo nasloni na organizirane stroke delavskih stanov in se organisti kot posebna stroka včlanijo v Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Sklenilo se je tudi, da se organistom razpošlje „Naša moč“, v kateri bodo navedena pravila Zveze, dolžnosti in pravice članov. (List se je razposlal. Ker je pa nekaj številk primanjlo, prosimo, če ta ali oni organist dotično 28. številko „Naše moči“ lahko utrpi, da jo nam vrne, da moremo ž njo še komu drugemu postreči).

Organist Gross svetuje, naj bi cerkvena zemljišča dobili v prvi vrsti organisti v najem. (Tozadevna vloga se je oddala škof. ordinariatu). G. Savinšek pripomni, naj bi organistu v krajih, kjer ima prosto stanovanje, na kazali tudi nekaj gospodarskega poslopja, da bi si lahko redil kaj živine. Občina naj bi glede tega kaj ukrenila. G. Hafner povdarja, naj bi se organistovske službe oddajale predvsem izšolanim organistom. Učitelji in samouki naj bi prišli le izjemoma v poštev. Predsednik odgovarja, da se zadnji čas na to gleda in bosta tudi v bodoče škof. ordinariat in org. društvo še bolj na to pazila.

G. dr. Kržan, odposlanec Orlov, vabi organiste, naj pristopijo kot učitelji petja k Orlu in naj tudi sicer po močeh delujejo pri Orlih. To jim bo donášalo precejšnji postranski zaslužek in ugled. Pri Orlovskem naraščaju bo organist dobil dobrih pevcev za cerkveni zbor.

Predsednik naznani navzočim, da je Cecilijino društvo darovalo Org. društvu svoto 500 K. Predlaga, naj se da organistu Slatnarju, ki je brez službe, 200 K. Sprejeto.

¹⁾ V plačo se vračunajo tudi dohodki bīre in štolnine, istotako dohodki zemljišč.

Na sestanku so k Org. podpornem društvu pristopili sledeči gg. organisti: Anton Grum, Ljubljana (Sv. Jakob); Lovro Hafner, Preska; Fran Ferbežar, Šmarje; Srečko Zalokar, Kokra; Fran Požun, Smlednik; Anton Petelin, Goriče; Josip Pincolič, Sv. Helena; Jožef Jančar, Ribnica; Jakob Savinšek, Jesenice; Ivan Turk, Lož; Fran Pavčič, Rudnik.

Organistovske podpore.

Organisti, člani org. podp. društva, ki žele dobiti škotijsko podporo za l. 1919, naj svoje prošnje, priporočene od župnega urada, kmalu pošljejo društvenemu odboru. Izkaz vseh za l. 1919 nakazanih in izplačanih škotijskih podpor priobčimo prihodnjč.

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Sv. Cecilija 1919. 3. — Glasbeni razgovori (P. Hugolin Sattner); Zagrebački zvonolijeveci (dr. Viktor Hoffiller); Novi glagolski misal (dr. Fran Binički); Odgovori na pitanje sa nabiranje gradje o glasbi, napose erkvenoj. VI. Labinština, donekle Barbanština i Vodnjanština u pulskoj biskopiji u Istri (Ferdo Hrdý); Pripomenak narodnoj pjesmi „Tu za leu“ (Janko Barlè); Iz hrvatske glasbene prošlosti. Uskršnuče po starom zagrebačkom obrèdu (Janko Barlè); Orgulje u franjevačkoj crkvi sv. Trojice u Brodu na Savi (O. Hijacint Furjan); Naši dopisi; Glasbena literatura; Razne vijesti itd. — Glasbena priloga prinaša O. Kamilo Kolbove Litanijske lauretanske, Zlatko Špolarjevo pesem „Klečim, gledam...“ in Rudolf Taclikovo, „Dodji, Duše presveti“, vse tri skladbe za mešani zbor. — **Sv. Cecilija 1919. 4.** — Vatroslav Lisinski (Janko Barlè); Dni i mol u jednostavnim koralnim recitativima (dr. Otoš Drinkwelder); Nekoliko reči o srpskoj erkvenoj muzici (dr. Vojislav Janić); Novi slovenski misal u rimo-katoličkoj crkvi (Rudolf Strohal); Prilog narodnim melodijama u „Cithari octochordi“ (dr. Milovan Gavazzi); Sveti himni (Milan Pavelić); Popijevka finsko-madžarskih plemena. Referat (Božidar Širola); Iz hrvatske glasbene prošlosti. Najmilija uspomena Lisinskova (Vladimir Tkalčić); Dopisi; Glasbena literatura itd. — Glasbena priloga prinaša: Oče naš, za moški zbor zložil Vatroslav Lisinski, Lijepa naša domovina, zložil J. Runjanin, za mešani zbor harm. Fr. Dugan, Tantum ergo za mešani zbor zložil O. Kamilo Kolb.

Cyrill 1919. 3., 4., 5., 6. in 7. št. — Spomini z Ruskega (Jaroslav Šauer), Razprava o zahvalni pesmi (Dr. Jos. Hanuš); Pesmi o presv. Rešnjem Telesu, besedila priredil Vladimir Hornof, harm. Vaclav Vosyka; Kancional Franusov (D. O.); Češkoslovaški cirilizem (Jos. Kuhn); Aleluja v bogoslužju (V. M.); Zvonovi (V. Pruša); † P. Emilijan Paukner (Dr. Orel); Redni občni zbor Ob. Cirilske Jednote; K razgovorom o liturgičnih opravilih (Jos. Kuhn); Liturgične zadeve; Cirilsko delovanje; Razna poročila; Književnost. — 6. in 7. številka je prinesla kot samostojno glasbeno prilogo „Bože Velký“, za mešani zbor, zložil J. C. Sychra.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. Sredi maja se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma koncert v prid slovenskim akademikom. Nastopil sta pevki Ksavera Gajeva (sopran) in Cirila Medvedova (alt) ter gosp. Sancin, učitelj Glasbene Matice (gosli). Od domačih skladateljev so se izvajale skladbe Lajovičeve in Škerjančeve. — 24. maja je v veliki dvorani „Uniona“ priredila koncert gđ. Hana Pirkova-Igorova, operna pevka, bivša članica Narodnega gledališča v Ljubljani. Na klavirju jo je spremljala gđ. Gusta Doubravska, priznana češka pianistinja. Poglavitni del sporeda so zavzemali naši moderni: Lajovic, Ravnik, Škerjanc. — 3. in 7. julija sta koncertirala dva še prav mlada srbska umetnika, brata Milan in Dušan Jovanović. To sta bila pri nas prva samostojna koncerta srbskih umetnikov, odkar živimo v ujedinjeni Jugoslaviji. Glavni izvajalec, violinski virtuoz Milan Jovanović, je študiral 6 let pri največjem slovanskem violinskem pedagogu Otokarju Ševčiku na Dunaju in dovršil l. 1918 pri njem mojstersko goslarsko šolo, pol leta pozneje se je izpolnjeval še pri francoskem mojstru Remyju v Parizu. Pred nastopom Jovanovičevim v Ljubljani je krožil velik glas o njem. In po pravici. Zakaj goslar Jovanović ni le virtuoz prve vrste, ampak naravnost čudo (Nemci bi rekli: ein Wunderkind). Obvlada z neverjetno lahkoto in naravnostjo najtežje skladbe; najdrznejše pasaže, dvojemke v pravcatem diru, manipuliranje s flageoleti itd. so mu igrače, ton poln, čist in precizen. Tudi predavanje skladb kot takih z ozirom na njih vsebino je za njegova leta — star je še le 15 let — kar moč. dobro. Tudi njegov tri leta mlajši bratec pianist se je kot spremljevalec izborno držal in vrhutega pokazal v dveh samostojno izvajanih skladbah zelo veliko spretnost. Mladima umetnikoma želimo ha poti v svet dosti sreče. Naj ju spremlja božji blagoslov! — 12. julja se je v proslavo godu Nj. Veličanstva kralja Petra vršil v „Unionu“ dobrodelni koncert na korist vojnim invalidom. Domač komorni kvartet Rihard Zika (I. violina), Ivan Trost (II. violina), Mirko Dežela (viola) Lado Zika (čelo), je nastopil s Čajkovskega kvartetom za godala v D-duru, op. 11. in ga dovršeno podal. Gđ. Jelica Sadarjeva je bila ta večer tako dobra, kot se ne spominjam kedaj prej. Zapela je dve novi Pavčičevi pesmi: a) Žanjica in b) Uspavanka, Puccinijevo molitev iz opere „Tosca“ in Mascagnijevo romanco iz opere „Cavalleria rusticana“. Gđ. Sadarjevi bi edino to svetovali, naj nekoliko mirneje diha, zakaj v tem oziru sedaj očitno nekoliko pretirava. Matični mešani zbor pod Hubadovim vodstvom je lepo zapel dva Mokranjčeva rukoveta srbskih narodnih pesmi in zaključil koncert s srbsko narodno himno. Glede zadnje pripominjam, da — vsaj pri nas v Sloveniji — ne kaže peti srbske himne kot zgodovinske ustaljene, temveč tako, kot se prilega današnjim razmeram; torej ne: „srbskog kralja, srbski rod,“ ampak „našeg kralja i naš rod“. — 22. julija je bil v Unionu koncert (baje bolj šibak) ruske pesmi in plastične igre (ples). Pesni je pela gospa Marija Valujeva iz Petrograda, spremljala gđ. Valja Durnovo. —

Štiri produkcije gojencev Glasbene Matice koncem junija so zelo zadovoljivo uspele. Četrta je bila že — lahko rečemo — pravi koncert. Na sporedih je bilo precej skladb domačih skladateljev, zlasti samospenov in Premrlov sonatni stavek za gosli in klavir, pogrešali pa smo domačih klavirskih skladb. V tem pogledu je vsekako pokazala več dobre volje šola gdč. profesorice Jaromile Gerbičeve, ki je prijavni skušnji v „Mestnem Domu“ 12. junija v vseskozi slovanskem sporedu izvajala tudi šest klavirskih skladb slovenskih skladateljev. Zastopani so bili: Gerbič (2), Pavčič, Premrl, dr. Gojmir Krek in Kogoj.

II. Koncerti drugod. — Moški pevski zbor snujoče se Glasbene Matice v Mariboru je priredil 21. junija pod vodstvom dež. sod. svetnika Oskarja Deva, s sodelovanjem ge. M. Costaperarie in vojaške godbe koncert. — 2. julija sta koncertirala v Celju klavirski virtuoz g. Ciril Ličar in pevka gdč. Jelica Sadarjeva. — V Rogaški Slatini so 30. julija priredili koncert: g. operni pevec Hugo Zathay, violinski virtuoz Ribard Zika in pianist-skladatelj Janko Ravnik. Koncert so nekoliko pozneje ponovili na Bledu.

S. Premrl.

Dopisi.

Rakovnik - Ljubljana 5. julija 1919. Približal se je konec ljudskošolskega leta v našem zavodu. Dečki so z veseljem prisostvovali še poslovilni slavnostni akademiji, kjer jim je g. ravnatelj razdelil izpričevala in najboljšim v vsakem razredu tudi darila, potem so pa hitro poleteli v naročje svojim starišem ali domačim in odhiteli domov. A niso bili vsi enako srečni. Marsikatere očke so radovedno iskale svojih domačih, a zastonj so bili vsi mili pogledi. „Nikogar ni, tako sem sam“, si je moral marsikateri reči. „Kako bi tudi jaz objel svojo mamičo in atka, kot Slavko in Stanko, in še bolj bi jih; kako bi poljubil svoje bratce in sestrice, pa jih ni“. Ostati je moral. Še par dni so begale njegove očke, ako se morda vendarle pokaže kdo domačih; ko pa ni nikogar, se polagoma vendar umiri in poleti po dvorišču in igra z drugimi tovariši, ki morajo deliti z njim enako usodo.

Enkrat sem že malo poročal o pevskem delovanju v našem zavodu, sedaj hočem podati letoletni izkaz. V začetku sem imel dva zbora, prvi boljši je pel v cerkvi (sopran in alt) drugi, nekako pripravljalni zbor je imel pa samo enoglasne vaje, da so se boljši malo privadili, in sem jih potem pritegnil k prvemu zboru, drugi zbor pa razpustil. To je trajalo nekako pol leta. A še potem se je moral marsikateri ločiti, ker ni mogel slediti, drugi zopet, ker je bil malo preveč nepazljiv ali nagajiv. Hotel sem namreč navdušiti fantke z mislijo, da si morajo šteti v ponos, da so cerkveni pevci in smejo prepevati Bogu in Mariji v čast. To so tudi čutili. Četudi je odšel kateri izmed najživčkov precej vesel stran, se je že drugi dan približal, seveda boječe in prosil prav lepo, ako bi ga zopet vzel med pevce. Prenaglil se nisem nikjer, nekaterih sptoh nisem hotel več sprejeti, druge pa šele po gotovem času. To so čutili marljivejši in pazljivejši pevci, ki so se potem navadno še bolj potrudili, da so pazili in ubogali.

Končni in stalni zbor pevcev je štel potem 33 dečkov in sicer 18 sopranov in 15 altov, izmed moških glasov pa navadno 2 tenorja in 5 basov. Ob slovesnejših dnevih smo povabili še kake zunanje tenorje in base. Pel smo s tem zborom vsako nedeljo in praznik, razven tedaj, ko je bila slovesna maša. Tedaj so pele pevke iz mesta, ki tvorijo nekak stalen zbor, ker jih rabimo tudi med počitnicami in vsako zadnjo nedeljo v mesecu, ko je shod salez. sotrudništva.

Z domačim, kakor tudi z zunanjim zborom smo peli tudi ob raznih prireditvah v domačem gledišču.

Zunanji zbor pevk je stalen, kakih 14 pevk in domači gospodje; ob slovesnejših prilikah pa, kakor o Božiču, o Vel. noči in posebno na praznik Marije Pomočnice kristjanov, letos tudi ob novi maši, smo ta zbor pomnožili s pevkami in pevci, da je znašalo število vsega zbora do 45 moči. Za Marijo Pomočnico in novo mašo je bilo tudi malo orkestra: I. in II. violina, viola, bas, flavta in klarinet.

Reči moram, da so bile gospodične pevke zelo požrivovalne in mi šle vedno na roko. Zato smo se marsikaj naučili, česar bi si sicer niti misliti ne upali. Zahajale so redno k pevskim vajam, kadar sem jih prosil, dasi so imele skoro pol ure (nekatero še več) hoda do nas, ki smo že skoro izven mesta, pa naj je bilo grdo ali lepo vreme. Skoro vse so tudi že pri kakih drugih zborih, a kadar je bilo treba priti k Marji Pomočnici na Rakovnik, so se vedno odzvale. V resnici sem bil in sem še vesel tega zbora; da bi le še kje na kaj enakega naletel. Marija jim bo gotovo ta trud in njih žrtve prav obilo poplačala.

Vseh pesmi in drugih skladb, ki smo jih tekom leta pri cerkvenih pobožnostih prepeli, ne bom našteval, pač pa naj slede latinske maše:

27. okt. 1918. Mitterer, Missa S. N. J. (dvoglasno z orgljami, isto tudi 1. feb. 1918.)

8. dec. 1918. Gruber, Missa S. Angelorum custodum.

25. dec. 1918. Řihovský, Missa Loreto.

1. jan. 1919. Gruber, Missa S. Aloysii.

6. jan. 1919. kot 25. dec. 1918.

2. feb. 1919. Gruber, Missa Mater Dolorosa.

19. marca 1919. Kaim, Missa in hon. s. Caeciliae.

25. marca 1919. Berchtal, op. 1. Missa pro una voce.

17. aprila 1919. Koralna, Missa de Angelis.

19. aprila 1919. Schweitzer, Missa ad IV. voces aequales.

20. aprila 1919. Perosi, Missa pontificalis secunda.

25. maja 1919. Goller, Missa de Loreto.

29. maja in 8. junija 1919 kot 19. marca 1919.

16. jun. 1919. Griesbacher, Missa „Stella maris“.

19. jun. 1919. kot 27. okt. 1918.

29. jun. 1919. kot 20. aprila 1919.

Za vse ravnokar navedene praznike, ko so se pele latinske maše, smo peli in troite in komunije koralno, graduale in ofertorije iz Griesbacherjeve zbirke, semtertja kake druge primerne motete.

V domačem gledišču pri raznih prireditvah smo peli iz Aljaževih zbirk, iz Mohorjeve pesmarice, St. Premrl, „Bratje Slovenci smo“ in iz Ferjančičevih zbirk.

Z uspehi sem bil vobče prav zadovoljen, posebno z napredkom gojencev; ker to so ljudskošolski učenci, ki se vsako leto domalega vsi menjajo. Bilo je med 137 gojenci 33 pevcev, dobrih, kolikor se more to reči. Ko bi ostal ta zbor v prihodnje, bi se dalo še marsikaj doseči, a se bodo skoro vsi razšli in drugo leto bo treba zopet ledino orati, pa to je prijetno posebno pri otrocih; kdor ne verjame, naj le poskusi. Svetujem tudi, ako hoče kdo dober zbor imeti, naj si poišče naraščaja pri ljudskošolski mladini: pri deklicah in dečkih. Vadi naj jih nekaj časa posebej, in naj nastopi parkrat z njimi samimi, polagoma naj jih uvaja z drugimi cerkvenimi pevci in pevkami, pa bo imel v par letih krasen zbor. Saj tudi telovadska društva začenjajo z naraščajem; zakaj ne bi storili tega tudi organisti in pevovodje? Poskusim in boš videl. Vinko Lovšin.

Lokvica. Po dolgem času se zopet oglašam. Mislil sem namreč, da ste, g. urednik, preobremenjeni z različnimi glasbenimi spisi in dopisi ter da sprejemate samo najvažnejše, vse drugo pa da izročate Vašemu uredniškemu košu. Iz zadnjega „C. Gl.“ pa sprevidim, da temu ni tako, ampak da vlada po hudem vojnem času neka utrujenost. Ne, pa saj ni čudno, saj so bili skoraj vsi ali vsaj velika večina organistov mobiliziranih.

Sedaj pa je upati, da se kmalo zopet povrnejo redne razmere in treba bo skrbeti, da se umetnost in veselje za cerkveno glasbo zopet poživijo.

Skrbeti bo treba v prvi vrsti za pevski naraščaj, ker veliko najboljših in najmarljivejših pevcev ni več. Umorila jih je nesrečna vojna. Povem, da jih je samo iz metliškega pevskega zbora osem vrlih in za vse dobro vnetih padlo. Kar jih je prišlo nazaj, so več ali manj utrujeni in nimajo več tistega zanimanja in veselja do petja kot pred vojno. Torej bo treba pričeti z mladino, ker le s to bo mogoče vzgojiti zopet dobre in močne pevske zборе.

Grozota vojne je posegla tudi po naših orgljah in jim odvzela piščali, kakor da bodo te odločevale vojno. No, pa saj to ni bil namen, ampak uničiti se je hotelo, kar je cerkvenega in tako so tudi odvzeli zvonove, iz katerih so, kakor so pozneje časopisi pisali, ogrski judje galico delali. Postaviti se bo moral čimprej mogoče nazaj principal, kateri je odvezet, ker je pri orgljah neobhodno potreben.

Slednjič, ker „prvo živeti, potem modrovati“, se mora vendar enkrat rešiti organistovsko vprašanje. Ako pomislimo, da skoraj ni delavca, ki bi imel pod 3000 K letne plače (jaz plačam hlapcu in dekli 2500 K in vso oskrbo) vprašam, jeli organistu mogoče z 600 do 800 K letnih izhajati? Iz Metlike se pelješ štirikrat v Ljubljano, pa je „fuč“. Kjer je plača v biri, tam se še izhaja. Pri zadnjem občnem zboru Podpornega društva organistov se je sklenilo, da se organisti za enkrat v zadevi izboljšanja njih gmotnega stanja še ne obrnejo na novo vlado. Prav pa bi bilo, da bi se napravila spomenica, katera bi se izročila našim zastopnikom v Belgradu, da jo ob ugodni priliki izroče vladi.¹⁾ Želeti bi bilo, naj bi se vsi organisti nekoliko bolj za društvo zanimali in naj bi ne bilo organista, ki bi ne bil član.

Z željo, naj bi Bog na priprošnjo sv. Cecilije blagoslovil naše kore, končam.

Alojzij Mihelčič.

Rajhenburg. Petje cerkvenega zbora iz Št. Janža na Dolenjskem na Vnebohod in dan pozneje v naši romarski cerkvi zasluži, da se omeni in tudi pohvali. Lepi so ti glasovi, močni in visoki soprani; čeden je ženski zbor, pa tudi mešani je hvale vreden; zelo pestra je bila vsebina programa (večinoma Mar. pesmi); izvajanje istega pa skoro precizno. Vse to je bil užitek za poslušalce pa je tudi zelo mogočno povzdignilo vso romarsko pobožnost.

Kaplan Dušič.

Przemysel, 9. julija 1919. Č. g. pevovalja! „Cerkveni Glasbenik“ dobivam redno in ga tudi berem prav rad, ker se mi med tem duh povrača v ono belo Ljubljano, kjer sem preživel toliko lepih in zanimivih trenutkov. Sem Vam zanj jako hvaležen, ker s tem mi dajete priložnost spoznavati bolj in bolj Vašo krepkosti in navdušenja polno glasbo. Zelo mi ugajajo Vaše pesmi; nekatere pojemo po poljsko v naši kapelici, in se tudi drugim dopadejo.

Sedaj pa nekoliko o koncu šolskega leta.

Čeprav smo se nadejali, da bomo šele meseca julija končali, se nam to vsled pomanjkanja živeža ni posrečilo. Morali smo kar naenkrat pred 15. junijem zaključiti pouk. Skušnje so trajale 3 dni; izpraševali so naši domači gospodje profesorji v navzočnosti predsednika g. rektorja duh. semenišča dr. Lekavskega (prelatus mitratus). Učenci so bili vprašani iz vseh predmetov, ki so se jih učili med letom. Zapeli so skupno par ljudskih cerkvenih pesmi, iz korala pa so izvajali: Asperges me, Haec est dies, (ki se pri nas poje ob nedeljah pred Asperges me, med tem se pa vrši procesija okrog cerkve, kjer je mogoče; po župnijah zmiraj). In monte Oliveti, Ingrediente (dominica palmarum). Na to je II. in III. razred zapel skupno Resp. Cum Rex gloriae (ki se pri nas poje pred procesijo v veliko soboto zvečer, kadar celebrant vzame monštranco iz groba). Vsi so peli: Homo quidam, O sacrum convivium, Melchisedech (ki se poje pri nas pri procesiji presv. R. Telesa, kadar celebrant odhaja od zadnjega oltarja do cerkve). Rex Christe primogenite (se poje med procesijo pri vsakem oltarju) kadar celebrant postavi monštranco na oltar. Na to so vsi izvajali nekoliko psalmov ad Mat,

¹⁾ Se je zgodilo. Ured.

in Dom Resur., in Exequiis. Končno so dobivali vprašanja iz teorije koral: o nevmah, o ritmu, o proizvajanju; iz harmonije, zgodovine glasbe, liturgike, orgljanja, iz latinščine, računstva, iz poljščine; III. razred iz pevovodstva, instrumentacije n orgljarstva. Odgovori so bili prav dobri, iz česar se je prav lahko sklepalo, da gg profesorji niso zastojali delali. Preč. g. predsednik, ki je v imenu škof. ordinarijata bil pričujoč, je bil jako zadovoljen in je vsem za spomin daroval jako lepe podobice. Slednjič je še godba zavrnila par komadov in tako se je skušnja končala.

To leto smo prvokrat dali 5 učencem abiturientom spričevala. Žal, da jih ni več; radi vojske so morali nekateri pretrgati pouk in se do sedaj še niso vrnili iz bojišča. Upamo, da bomo imeli prihodnje leto več abiturientov, ker sedanji III. razr. šteje 13 učencev II. 20, koliko jih bomo mogli sprejeti to leto, ne vem, ker živimo v zelo težkih časih.

Naš zavod je sedaj prazen, fantje na počitnicah. G. vodja Hlond in drugi gg. so v Oziencinu na duhovnih vajah.

S tem končam svoje poročilo, ki je lahko porabite za Vaš list.

S srčnim pozdravom udani Vam

Janko Rzepka.

Razne reči.

△ V orgljarski šoli Cec. društva v Ljubljani je bil sklep šolskega leta 1918/19 29. junija. Učencev je bilo enajst. Spričevalo usposobljenosti za organista so dobili trije: Jožef Cajhen iz Dola pri Ljubljani, Jožef Gostič iz Stare Loke in Alojzij Rozman iz Mirne peči. Vsi trije so že dobili službe: Cajhen na Biedu (organist in cerkovnik), Gostič na Homcu (organist in cerkovnik), Rozman v Zagorju ob Savi (organist). — Prihodnje šolsko leto se prične 29. septembra. Ob pol desetih bo v šolskih prostorih (Alojzijevišče) vpisovanje in sprejemni izpiti. Na novo vstopajoči učenci naj prinese s seboj: 1.) rojstni oziroma krstni list. 2.) zadnje šolsko izpričevalo oz. izpustnico in 3.) npravnostni izkaz od župnega urada. V tem šolskem letu se otvori v orgljarski šoli reden in obvezen pouk o združništvu.

△ Osebne vesti. P. Hugolin Sattner, župnik in vodja frančiškanskega glasbenega kora, je bil pri letošnjem provincijalnem kapitelju izvoljen za kustosa. — Na letošnjem občnem zboru Glasbene Matice v Ljubljani je bilo izvoljeno isto predsedstvo kot lani: predsednik dr. Ravnjhar, podpredsednik dr. Kimovec. — G. Mihael Sajè, duh. svetnik v Skaručini, je obhajal 1. avgusta v uršulinski cerkvi v Ljubljani svojo zlato mašo. Vsestransko zaslužnega, za cerkveno glasbo vnetega moža Bog živi! — G. Ivan Zdešar, organist pri sv. Petru v Ljubljani in učitelj petja na drž. realki, se je 5. avgusta poročil z gđ. Marijo Jurjevčič. Novoporočencema vse najboljše! — G. Stanko Volarič, sin znanega, žal prezgodaj umrlega slovenskega skladatelja Hrabroslava Volariča, se je sredi junija vrnil iz Francije v Ljubljano. Živeč že pred vojsko v Srbiji, je začetkom vojne vstopil v srbsko vojsko kot prostovoljec in služil kot tolmač modernih jezikov pri raznih antantnih misijah. S srbsko vojsko vred je bil deležen vsega gorja, ki je prišlo nad Srbe, zlasti v prvih septemberskih dneh 1915 pri onem groznem umikanju čez črnogorske in albanske gore. Ko je pribežal v Francijo, je deloval na glasbenem polju, prirejal koncerte v prid srbskim ujetnikom. Z jugoslovansko pesmijo je širil pri tujcih zanimanje in poznavanje našega rodu in njegovih vrlin. Bog mu povrni njegovo vrlo rodoljubno delo! Naj bi mu bila dana prilika, da tudi v domovini najde erimerno glasbeno mesto! — G. dr. Josip Čerin je dal slovo gledališču in prevzel mesto kapelnika pri ljubljanski vojaški godbi. — Kot operni kapelnik je bil pri Nar. gledališču v Ljubljani nastavljen g. Ivan Brezovšek, štajerski Slovenec, bivši kapelnik v Metz in Mannheimu na Nemškem. — V cerkvi sv.

Jakoba v Ljubljani je s 1. junijem prevzel vodstvo pevskega kora g. Anton Grum, v Trnovem v Ljubljani g. Franc Marolt. — Znani nabiralec in prirejalec koroških narodnih pesmi g. Zdravko Švikaršič, učitelj na Jezerskem, je dobil od poverjenišva za uk in bogočastje enoletni dopust, da nadalje nabira narodne napeve na Koroškem in se za to primerno izobrazí. — Glasbeno društvo „Ljubljana“ je na letošnjem občnem zboru sprejelo ime v Pevska zveza „Ljubljana“. Predsednikom je bil izvoljen g. stolni kanonik dr. Fr. Kimovec. — C. Vinko Lovšin, sodruđnik našega lista, je pel novo mašo 15. junija pri Mariji Pomočnici na Rakovniku.

△ Proslava stoletnice rojstva hrvatskega skladatelja Vatroslava Lisinskega, 8. julija t. l. je minulo 100 let, kar se je narodil znameniti hrvatski skladatelj Vatroslav Lisinski. V Zagrebu se je osnoval poseben odbor za proslavo stoletnice Lisinskega, ki razglašá v to svrhu sledeče: Dne 25. in 26. oktobra 1919. bo proslavil celokupni naš narod 100 letnico rojstva večnega nam, prvega in velikega opernega skladatelja Vatroslava Lisinskega. Vsled težkega tujega pritiska nam ni bilo možno dostojno proslaviti velikega pesnika Petra Preradoviča, a sedaj, ko so došli dnevi svobode in narodnega ujedinjenja, je treba, da se poklonimo duhu in veličini kulturnega velikana Lisinskega. Da se ta dan dostojno proslavi ne samo v Zagrebu, nego po vsej Jugoslaviji, pozivljamo vsa pevska in kulturna društva, da prirede tudi v svojih krajih proslavo (koncerte in predavanja) Lisinskega. Dalje naj omenjene dni vsa pevska in kulturna društva pošljejo na zagrebško proslavo svoje delegate (največ dva), katerih imena naj se pismeno javijo „Odboru za priredbo Lisinskeve proslave“ (Zagreb, Gunduličeva ulica 7. l.) Opozarjajo se vsi interesenti, da bo v oktobru izšla originalna in celokupna partitura „Porina“. Spored zagrebške proslave se še objavi.

△ Pevsko društvo „Liubljanski Zvon“ je meseca maja razpisalo nagrade za najboljše izvrlne moške zборе. Iz glasbenikov strokovnjakov sestavljena jury je društvu vposlane skladbe pregledala in prisodila nagrado 500 kron zboru „Solnce v zenitu“, nagrado 300 kron pa zboru „Kam si šla“. Skladatelj obeh je g. Janko Ravnik, bivši kapelnik Narodnega gledališča v Ljubljani. Ostale skladbe ne odgovarjajo pogojem razpisa in se v kratkem vrnejo gg. skladateljem. Odbor „Lj. Zvona“.

△ Nagrade za dramo in opero. Kr. hrvatsko zemaljsko kazalište v Zagrebu razpisuje v svrhu proslave 25-letnice otvoritve hrvatskega deželnege gledališča nagrado 5000 K za dobro izvirno dramo in 10.000 K za izvirno opero. Rokopisi se morajo izročiti do 31. decembra 1919. Nagradile se bodo samo do l. 1920. še ne objavljene drame oz. opere.

— △ Nove skladbe. V kratkem izidejo trije solospevi za klavir, ki jih je zložil mladi slovenski skladatelj Marij Kogoj. Skladatelj, rojen Goričan, je študiral glasbo na Dunaju in je urezal v glasbeni umetnosti samostojno pot. Njegove poedine skladbe so bile že priobčene v „Cerkvenem Glasbeniku“, „Novih akordih“ in „Dom in Svetu“ in je glasbenim krogom že znan. Vse ljubitelje slovenske glasbene umetnosti opozarjamo na nove skladbe, ki se natiskujejo na Dunaju, že zdaj, da naj pridno sežejo po njih. Opozarjamo, da namerava Marij Kogoj izdati nepretrgoma še svoja ostala glasbena dela.

△ 30. maja 1919 je bila 40letnica smrti slovenskega skladatelja Avgusta Lešana. † 30. maja 1879.

△ 28. junija je umrl preč. g. Mihael Tavčar, železnomašnik, častni kanonik, dekan in župnik v Žužemberku, starosta duhovščine ljubljanske škofije. Bil je ustanovnik našega Cec. društva. R. l. P.!

△ V Glasbeni Matici v Ljubljani so meseca maja ustanovili „orkestralno društvo“ kot bistveno obstojni del društva. Novo društvo ima namen gojiti resno instrumentalno glasbo, v prvi vrsti slovansko. Vodstvo je prevzel dirigent prof. Jeraj, ki je bil svojčas učitelj Glasbene Matice v Ljubljani, potem pa dolgo vrsto let koncertni mojster na dunajski dvorni operi in v filharmoničnem društvu.

Δ Filharmonično društvo v Ljubljani, ustanovljeno l. 1702., ki je delovalo kot glasbena šola in koncertno društvo, je razpuščeno. Njegovo dedščino prevzame najbrž Glasbena Matica.

Δ Kongregacija za sv. obrede je objavila v „Acta Apostolicae Sedis“ 1919 XI. 190 dve novi prefaciji, ki naj se vložijo v rimski misal: 1.) prefacijo v mašah za ranjke in 2.) prefacijo o praznikih sv. Jožefa, ženina B. D. Marije. Novi prefaciji z notami izda kmalu Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Δ Na Nemškem je začel izhajati nov mesečnik za cerkveno glasbo: *Sursum Corda*, *Monatschrift für gesammte katholische Kirchenmusik*. Sotrudnikov je več, med njimi znani skladatelj, kanonik Peter Griesbacher. Do sedaj so izšle tri dvojne številke. Založništvo je v Monakovem (München) Hartmansstraße 8./I. List stane za četrtletje 2 marki 50.

Δ Orgljarski mojster Franjo Wester. V Zagrebu je otvoril lastno delavnico g. Franjo Wester, bivši monter zagrebške orgljarske tvrdke A. Heferer in sin. Prevzema popravo orgelj, harmonijev in klavirjev. Wester je rojak naših Zupanov, se je tudi najprej pri njih učil, pozneje pri Walckerju v Luwigsburgu in končno pri Hefererju, „Sv. Cecilija“ ga priporoča duhovščini kot izredno večšega intonatorja orgelj, kot spretnega in solidnega in ne predragega delavca.

Δ Češki cerkveni skladatelj Jožef Cyril Sychra je obhajal 12. marca t. l. 60letnico rojstva. Sychra je vodja glasbenega kora in učitelj petja na gimnaziji v Mladi Boleslavi. Zložil je mnogo latinskih maš in motetov, mnogo čeških cerkvenih pesmi in dva oratorija. Med češkimi cerkvenimi skladatelji stoji Sychra v prvih vrstah. Na mnoga leta!

Δ Nova zvonarna v Ljubljani. V Ljubljani se je ustanovila Zadržna zvonarna, registrovana zadruga z omejeno zavezo, ki je članica in solastnica Delniške družbe strojnih tovarn in livarn v Ljubljani. Nekdanja Samassova Zvonarna kot taka ne eksistira več. Prešla je z Žabkarjevo in Töniessoovo tovarno vred v last in posest omenjene Delniške družbe. Natanšnejša pojasnila o novi zvonarni daje g. Janez Barlé, župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani.

Δ Prvim rektorjem drž. glasbenega konservatorija v Pragi za l. 1919/20 je bil izvoljen skladatelj prof. Vítěslav Novák.

Δ Smrtna kosa med glasbeniki. — 9. maja je umrl v Pragi prof. Adolf Piškáček, skladatelj, pevovodja in glasbeni pisatelj. — 16. maja je umrl za cerkveno glasbo mnogozaslужni župnik v Dobřichovicích P. Emilijan Paukner. — Na Dunaju je umrl znani in znameniti izdelovalec klavirjev Bösendorfer. Zapustil je poldrugi milijon v glasbene namene. — V Parizu je umrl skladatelj Xavier Leroux (izgovorj Leru), rojen l. 1863 v Velletri na Laškem. Bil je učenec Massenotov, zlagal je svetne in cerkvene skladbe. Glavni njegovi operi sta „Kraljica Fiametta“ in „Tulak“. — Ravnotam je umrl skladatelj Camille Erlanger, velik zlasti v dramatični, oratorijski in operni glasbi. Zložil je tudi Requiem za dva zbora in orkester. — V Švici je, bivajoč na počitnicah, umrl odlični nemški skladatelj, univerzitetni profesor in organist v Heidelbergu Filip Wolfrum. Skladal je zlasti zборе, komorno glasbo in za orglje (sonate in druge skladbe).

Oglasnik.

Stanko Premrl, *Godovnice nebeški Materi*, 17 pesmi za razne Marijine praznike in godove tekom cerkvenega leta. Za mešani zbor (deloma z orgljami), Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena K 12.—. Glasovi à 3 K.

Premrl je postal silno plodovit, kar zbirko za zbirko podaja javnosti in v vsaki tudi dosti zanimivega, pa tudi lepega, prav lepega. Ta zbirka ima neko bolj poljudno

noto, ki bo napravila te skladbe (z nekaterimi izjemami!) splošno priljubljene in poljudne. Nekateri teh pesmic n. pr. št. 5. in 15. so že čisto narodne — prva je menda tudi res, vsaj zdi se mi, da sem že slišal podobno melodijo. Posebno srečne invencije je št. 12 Vnebovzetje Marijino. Sam ranjki Rihar bi jo moral skladatelju zavidati. Ne, da bi mogel blii Rihar za nas kako merilo, ampak slog te pesmi je tako pristno domač, da si mora ljubka melodija, ki se pa izogiblje vsaki banalnosti, takoj na prvi mah vsakega osvojiti. Globoko karakteristiko imate št. 6 in 7; zdi se mi pa, da bo št. 6 enoglasni zbor „Mati žalostna“ še veliko jačje in intezivneje deloval kot sledeči mešani zbor. Organisti imajo v tej zbirki priliko seznaniti se z originalnimi enoglasnimi zbori št. 6, 9, 15, ki dobro naštudirani morda bolj učinkujejo kot običajni mešani zbori. Nikar ne mislite, da je sramotno dobro enoglasno petje; slabo večglasno pevanje je gotovo manj hvalevredno. Zelo lep je tudi zbor št. 11. (Karmeljska devica)

V št. 13 (Srce Marijino) manjka v prvem taktu drugega sistema \sharp pred sopranovo noto „c“. Še par malenkosti bi omenil: v št. 3. (Zaroka Marijina) se nikakor ne morem spoprijazniti s sledečim mestom v tretjem sistemu:

Jaz za svojo
osebo sem si
zaigral takole:

št. 14 (Rojstvo Marijino) najbrž ne bo našla mnogo priteljev, ker ji manjka naravnega toka in so nekatere trdoče, ki celotnega vtisa nikakor ne zboljšajo. — Toda te malenkosti, ki jih drugi morda ne bodo čutili, nikakor ne kratijo vžitka cele zbirke, ki je v celoti lepa in priporočila vredna in ne samo priporočila ampak tudi izvajanja.

Fran Mišnar-Cigale.

St. Premrl: **Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod!** Za mešani zbor s spremljevanjem orgel. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1919.

Premrl si je utrl novo, samostojno pot v cerkveni glasbi. S preprostimi sredstvi deluje in velike uspehe dosega; njegove novejšje skladbe so polne naivne, otroške pobožnosti, toda ne površne, ampak mestoma prihajajo prav iz globine vernega srca, tako da si njegova cerkvena pesem pridobiva vedno več prijateljev ne le pri izobraženih zborih, ampak tudi pri naših pevcih po deželi, ki jim Premrllov mehki, gorki način skladanja vedno bolj dušo ogreva. Tudi pričujoča skladba se bo brez dvoma z ognjem razlegala po vseh naših cerkvah.

Dr. Fr. Kimovec.

Naši himni: 1. Lepa naša domovina. 2. Bože pravde. Dvoglasno s spremljevanjem harmonija priredil Franjo Marolt, učitelj. V Ljubljani 1919. Založilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“. Natisnila Učiteljska tiskarna. Cena 60 vin. Prireditvev obeh himen je vseskoz pravilna in dobra. Namenjena je zlasti šolam, ki jim jo toplo priporočamo.

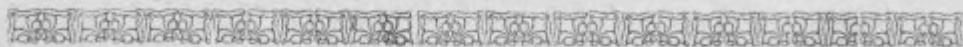
Glasbena Matica v Ljubljani je izdala v samozaložbi Davorin Jenkovo srbsko narodno himno „Bože pravde“ za moški zbor. Besedilo v latinici je dostavljeno tudi besedilo v cirilici. Cena komadu 1 K. po pošti 10 vin. več. Naročila sprejema „Glasbena Matica“. Moški zbori, sezite po tej himni!

S. P.

Mala oznanila.

G. Ivan Veingerl, organist in obč. tajnik v Selcah nad Škofjo Loko, se priporoča organistom in župnim uradom v svrhu pomnoževanja not, ki jih izvršuje na ciklostilu. Naročila sprejema v najmanjši množini po 30 kosov. Ena stran stane 25 vin., dve strani 40 vin.

Glasbena Matica v Ljubljani potrebuje več klavirjev in se vsled tega obrača do onih lastnikov klavirjev, ki jih nameravajo prodati, da jih ponudijo v nakup „Glasbeni Matici“. Ponudbe sprejema odbor „Glasbene Matice“. Ponudniki naj blagovolijo navesti tvrdko, ki je izdelala klavir, prodajno ceno klavirja in svoj natančen naslov.

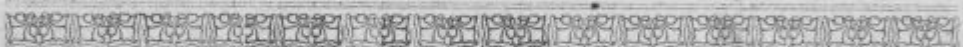
Lep ameriški harmonij

ima

na prodaj

Alojz Uranjek, organist, Maribor, Tržaška cesta 15.

Cena 2400 K.

Listnica uredništva in upravnništva.

Letos nameravamo izdati še eno trojno številko našega lista, če Bog da, v novembru. Prosimo pa, da p. n. naročniki poravnajo čim prej letošnjo in tudi zaostale naročnine, kolikor jih še niso. Povemo odkrito, da list ne razpolaga z nikakim kapitalom, ampak je navezan edino le na podporo od strani naročnikov. Če bi hotel kak prijatelj naše stvari vrhutega s kakim posebnim prispevkom naš list nekoliko podpreti, bi storil zelo plemenito, kulturno dobro delo. V to svrho se zlasti gg. duhovnikom najtopleje priporočamo. Prispevke bomo v listu objavili.

Današnjemu listu je priložena glasbena priloga: Himna v čast sv. Cirilu in Metodu, za meš. zbor zl. Karlo Adamič, Sv. Jožef, za meš. zbor zl. Stanko Premrl, Jezus, studenec si angelske sreče, za meš. zbor zl. Albin Stritar.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.